

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

Переглянути у форматі pdf

Н. М. Терещенко

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ЗДІЙСНЕННІ АУДИТУ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

№ 11, 2015

[Назад](#)

[Головна](#)

УДК 338.24:657.6

*Н. М. Терещенко,
к. п. н., доцент кафедри адміністративного та медичного менеджменту,
Міжрегіональна Академія управління персоналом*

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ЗДІЙСНЕННІ АУДИТУ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*N. M. Tereshchenko,
candidate of pedagogical science, assistant professor of Department of Administrative and Medical management,
Interregional Academy of Personnel Management*

PROBLEMS OF LEGISLATIVE AND REGULATORY SUPPORT IMPLEMENTATION OF AUDIT MANAGEMENT ACTIVITIES

У статті розглянуто проблему законодавчої неврегульованості тлумачення та визначення змісту аудиту управлінської діяльності. Відсутність чітко визначеного понятійного апарату у здійсненні аудиторського дослідження на різних рівнях системи управління спричиняє породження подібних за своїм змістом назв аудиту (аудит ефективності, аудит результативності, аудит продуктивності, аудит адміністративної діяльності, аудит управлінської діяльності, управлінський аудит тощо), що в свою чергу ускладнює розуміння їх призначення та межі застосування. Лінгвістичний аналіз англійських термінів, що використовуються у стандартах аудиту INTOSAI показав доречність використання поняття «аудит управлінської діяльності», як універсального, такого що змістовно може включати проведення аудиту з дослідження проблем ефективності та результативності управління і в органах державної влади, і в діяльності підприємств та організацій.

The problem of unresolved legal interpretation and definition of the content of the audit of management activities is described in the article. The lack of a clearly defined conceptual apparatus in controlling management activities at the various levels causes similar content titles of audit (value for money audit, efficiency audit, performance audit, administrative audit, audit of management activities, management audit, etc.), that in turn makes it difficult to understand their purpose and scope of application. Linguistic analysis of English terms used in the standards auditing INTOSAI, showed the relevance of the term "audit of management activities" using as universal, that can include audit of research efficiency and effectiveness of management for government, enterprises and organizations.

Ключові слова: законодавство, аудит управлінської діяльності, аудит адміністративної діяльності, аудит ефективності, аудит продуктивності, аудит результативності, стандарти аудиту INTOSAI.

Keywords: legislation, audit management activities, audit administrative activities, efficiency audit, performance audit, effectiveness audit, standards auditing INTOSAI.

Постановка проблеми. Все більшої актуальності нині набувають питання присвячені здійсненню комплексного контролю та оцінці якості управлінської діяльності, механізмів управління, ступеня досягнення державними органами, установами та організаціями поставленої мети та завдань, визначення реальної ефективності від їхньої діяльності. В закордонній практиці такої контроль здійснюється за допомогою аудиту орієнтованого на дослідження управлінської діяльності за критеріями ефективності, економічності та результативності. Проте, в сучасні науковці та економісти переважно під аудитом розуміють лише аудит бухгалтерського обліку та показників фінансової звітності, бо саме таким є визначення аудиту (стаття 3) в Законі України «Про аудиторську діяльність» [1].

Ефективність управлінської діяльності тісно пов'язана з фінансовим її аспектом, проте він не єдиний визначає її успішність і потребує вивчення. В управлінській діяльності загалом, та системі державного управління зокрема, велике значення має управлінська складова, яка включає такі поняття як компетентність, порядність, чесність, гуманність, етичність тощо. Однією з суттєвих причин не ефективності управлінської діяльності є безвідповідальність окремих державних службовців та керівників підприємств, установ та організацій. Неналежне виконання ними своїх обов'язків, основних завдань та функцій, визначених законодавчими та нормативно-правовими актами, сприяє розвитку корупції та фінансових порушень, зниження якості послуг тощо.

Однобокість визначення аудиту призводить до низки проблем пов'язаних з тлумаченням, розумінням та механізмом здійсненням аудиторських дослідження з проблем в управлінській діяльності. Доречною тут є думка, званого науковця в галузі аудиту, американця Роберта Монтгомери, який зазначив, що «визначення аудиту повинно бути достатньо широким, щоб ним можна було охопити всю гаму типів і цілей перевірки» [11, с. 19].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вже кілька десятиліть у вітчизняному науковому товаристві досить гучною є дискусія щодо запровадження і здійснення аудиту в управлінській діяльності. Залежно від рівня управління, в яких має він здійснюватися, науковці вирізняють аудит адміністративної діяльності, аудит управлінської діяльності, управлінський аудит тощо.

Питаннями аудиту адміністративної діяльності в Україні займалися такі науковці як: Л. Криклій, М. Лесечко, Т. Нагайчук, О. Пархомчук, Р. Рудніцька, А. Чемерис, В. Черепанова та інші. Необхідність стандартизації та визначення методики проведення не фінансових видів аудиту - аудиту ефективності, управлінського аудиту, адміністративного аудиту; визначення критеріїв до оцінювання управлінської діяльності присвятили свої праці: В. Адамовська, О.Артюх, М. Вербіцька, А. Мамишев, В.Полуйко, В. Пудич, Е. Смірнов, І. Стефанюк та ін.

Не зважаючи на деяку розбіжність у поглядах щодо назви аудиту який би досліджував проблеми управлінської діяльності, переважна більшість вітчизняних науковців наголошує на необхідності його законодавчого врегулювання.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз сучасних публікацій з питань аудиту управлінської діяльності, лише підкреслює глибину зазначеної проблеми. Відсутність визначення та однозначного тлумачення змісту аудиту управлінської діяльності гальмує його становлення в Україні як повноцінного виду аудиту, унеможливило подальшу його перспективу розвитку.

Формулювання цілей статті. Головною метою статті є висвітлення специфіки тлумачення та змісту видів аудиту з управлінської діяльності за міжнародними та вітчизняними нормативними документами з аудиту, та обґрунтування необхідності узгодження української законодавчо-нормативної бази щодо визначення поняття, змісту та методологічного забезпечення проведення аудиту управлінської діяльності.

Виклад основного матеріалу. Аудит управлінської діяльності практично є тим механізмом, який здатен комплексно дослідити проблеми у роботі керівників різних рівнів, включаючи і органи державної влади, і управління підприємствами, організаціями та установами, та визначити напрями подолання цих проблем.

Перші спроби законодавчо закріпити право проведення аудиту, який би перевіряв та контролював не лише фінансові аспекти управлінської діяльності в системі державного контролю України, почалися ще у 2003 році з наказу Головного контрольно-ревізійного управління «Про затвердження методичних рекомендацій щодо виконання аудиту ефективності виконання бюджетної програми». Далі у 2004 році було прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення органами державної контрольно-ревізійної служби аудиту ефективності виконання бюджетних програм» та у 2005 році черговий наказ Головного контрольно-ревізійного управління «Про вдосконалення проведення державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм». Останній і нині регламентує відповідний порядок проведення аудиту ефективності. [2; 3; 4]

Таким чином з'явилася, на той час, відносно нове для України словосполучення «аудит ефективності», який згідно з постановою Кабінету Міністрів 2004 року визначається, як форма державного фінансового контролю, яка спрямована на визначення ефективності використання бюджетних коштів для реалізації запланованих цілей та встановлення факторів, які цьому перешкоджають. Метою проведення аудиту ефективності стало розроблення обґрунтованих пропозицій щодо підвищення ефективності використання коштів державного та місцевих бюджетів у процесі виконання бюджетних програм. Головними його завданнями визначено: оцінку виконання результативних показників та ефективності виконання бюджетних програм; виявлення упущень та недоліків організаційного, нормативно-правового та фінансового характеру, які перешкоджають своєчасній, повній і якісній реалізації запланованих цілей; визначення ступеня їх впливу виявлених на реалізацію запланованих цілей; розроблення пропозицій щодо шляхів (форм, засобів) підвищення ефективності використання бюджетних коштів [4].

Як бачимо, в центрі уваги аудиту ефективності знову постали проблеми пов'язані з бюджетно-фінансовою діяльністю.

Щоправда, в Законі України «Про аудиторську діяльність», все ж є невелика обмовка у бік аудиту управлінської діяльності. Так, згідно статті 18, пп. 1, 4, 5 Закону аудиторі і аудиторські фірми під час здійснення аудиторської діяльності, окрім перевірки бухгалтерської та фінансової звітності, мають право самостійно визначати форми і методи проведення аудиту та надання інших аудиторських послуг на підставі чинного законодавства, стандартів аудиту та умов договору із замовником; перевіряти наявність майна, грошей, цінностей, вимагати від керівництва суб'єкта господарювання проведення контрольних оглядів, замірів виконаних робіт, визначення якості продукції, щодо яких здійснюється перевірка документів; залучати на договірних засадах до участі в перевірці фахівців різного профілю [1]. Здійснення замірів виконаних робіт та визначення якості продукції (послуг) тощо – все це є результатом управлінської діяльності, але в контексті Закону розглядається не як окремі вид аудиту, а як інші аудиторські послуги. Цього не достатньо для здійснення повноцінного аудиту управлінської діяльності.

Відсутність єдиного визначення зумовила появу у наукових публікаціях та офіційних нормативних документах різних назви аудиту з проблем управління, які за своїм змістом є подібними, а це: аудит ефективності, аудит результативності, аудит законності, аудит продуктивності, аудит адміністративної діяльності, аудит управлінської діяльності, управлінський аудит тощо. Це спричиняє певні проблеми у тлумаченні та розумінні змісту і призначенні цих видів аудиту. На неузгодженість понятійного апарату у досліджуваному питанні вказує і О. Шапран, зокрема щодо використанні термінів «ефективність», «продуктивність» та «результативність» [14].

За стандартами аудиту INTOSAI до сфери діяльності Вищих органів фінансового контролю входять: аудит державних фінансів (financial audit), аудит продуктивності (performance audit) та аудит відповідності (compliance audit); а також специфічні види аудиту: екологічний аудит (environmental audit), аудит з приватизації (audit of privatisations), IT-аудиту (IT-audit), аудиту державного боргу (audit of public debt) та аудит допомоги, пов'язаної з катастрофами (audit of disaster-related aid). Відповідно до визначених видів аудиту INTOSAI розроблено базові керівні принципи їх проведення (табл.1) [15].

Таблиця 1.

Види аудитів та базові керівні принципи їх проведення за стандартами аудиту INTOSAI

СТАНДАРТИ АУДИТУ INTOSAI (INTOSAI Auditing Standards)	
Базові керівні принципи аудиту (General Auditing Guidelines)	ISSAI 1000-2999 Базові керівні принципи з фінансового аудиту (General Auditing Guidelines on Financial Audit)
	ISSAI 3000-3999 Базові керівні принципи аудиту продуктивності (General Auditing Guidelines on Performance Audit)
	ISSAI 4000-4999 Базові керівні принципи з аудиту відповідності (General Auditing Guidelines on Compliance Audit)
Специфічні керівні принципи аудиту (Specific Auditing Guidelines)	ISSAI 5100-5199 Керівництво з екологічного аудиту (Guidelines on Environmental Audit)
	ISSAI 5200-5299 Керівництво з приватизації (Guidelines on Privatisation)
	ISSAI 5300-5399 Керівництво з IT-аудиту (Guidelines on IT-audit)
	ISSAI 5400-5499 Керівництво з аудиту державного боргу (Guidelines on Audit of Public Debt)
	ISSAI 5500-5599 Керівництво з аудиту допомоги, пов'язаної з ката-строфами (Guidelines on Audit of Disaster-related Aid)

Отже, одним з видів аудиту пов'язаного з управлінською діяльністю є *аудит продуктивності*, базові керівні принципи якого, вперше було визначено у Лімській декларації 1977 року. В ній зазначено, що крім контролю за дотриманням законодавства та контролю правильності фінансового управління, бухгалтерського обліку та звітності, існує і інший вид контролю, який спрямований на оцінювання результативності, ефективності та економічності державного управління. Аудит продуктивності, згідно статті 4, охоплює не лише окремі фінансові операції, а й усі сфери функціонування державного сектору, включаючи перевірку систем організації та управління [18].

Деяко ширшим є тлумачення аудиту продуктивності (performance audit) за стандартами INTOSAI – це перевірка економічності, результативності та ефективності управління ресурсами, які об'єкт аудиту використовує для виконання своїх обов'язків. Під час аудиту: визначаються обсяги економічності, досягнутої в управлінні завдяки застосуванню ефективних адміністративних практики та принципів та впровадженню ефективної управлінської політики; перевіряється ефективність використання людських, фінансових та інших ресурсів, відбувається перевірка систем інформації, оцінка результатів та їх моніторинг; аналізуються заходи, вжиті об'єктом аудиту для усунення виявлених недоліків; перевіряється результативності діяльності щодо виконання намічених цілей об'єкта аудиту та аналізуються фактичні наслідки діяльності у порівнянні із запланованими [17].

У вітчизняних нормативних документах аудит продуктивності (performance audit) визначається, як «аудит ефективності», а якщо переглянути зміст окремих документів, то зустрічаються і такі поняття як «аудит результативності» або «аудит ефективності і результативності». Такі розбіжності пов'язані з не точністю перекладу термінів і поняття які існують в англійській аудиторській практиці. Терміни «ефективність» (efficiency) та «результативність» (effectiveness) в закордонних країнах використовуються як два співзвучних, але відмінних за змістом поняття. Слово «efficiency» - ефективний - скоріше визначається як характеристика об'єкту (виду діяльності), що відображає його суспільну користь, продуктивність та інші позитивні якості.

Саме слово «performance», яке зустрічається у документах INTOSAI коректніше перекладати, як «виконання», «здійснення», «вчинок», «дія», які в контексті як фінансової, так і управлінської діяльності оцінюються за критеріями ефективності, економічності та результативності.

Зважаючи на зміст, словосполучення «performance audit» в українській практиці цілком може його тлумачення як «аудит управлінської діяльності».

Ще однією розбіжністю стало визначення і тлумачення *аудит відповідності* (compliance audit).

В стандартах аудиту INTOSAI *аудит відповідності* (compliance audit) – визначено, як аудит що перевіряє, якою мірою об'єкти аудиту, дотримуються правил, законів, норм поведінки встановлених кодексами, а також визначених термінів і умов діяльності тощо. Аудит відповідності може охоплювати широкий спектр питань. Метою даного аудиту є забезпечення впевненості ймовірних користувачів щодо результатів оцінки або вимірювання предмета аудиту до відповідних критеріїв. Тож, при проведенні аудиту відповідності важливим є дотримання двох понять: 1) *правильність* щодо діяльності, операцій та інформації, які відображені у фінансовій звітності об'єкта аудиту, що дозволяються законодавством, нормативними актами чинного законодавства та іншими відповідними законами, угодами, в тому числі санкціонованим бюджетним законодавством; 2) *коректність* щодо загальних принципів оприлюднення результатів про управління фінансами у державному секторі та поведінку державних посадових осіб. [16, с. 55]

Слово «compliance» з англійської перекладається, як дотримання, додержання, згода, догодження. Тож, прийнятним є переклад «compliance audit» в стандартах перекладених і офіційно представлених Рахунковою палатою України – як «аудит законності і правильності». Проте, визначення його змісту відрізняється від визначення змісту аудиту відповідності за INTOSAI.

Аудит законності і правильності це - засвідчення фінансової відповідальності підконтрольних організацій, яке передбачає аналіз і оцінку бухгалтерської документації та підготовку висновків щодо фінансових відомостей; засвідчення фінансової відповідальності всього державного апарату; контроль фінансової системи та операцій, який включає оцінку стану дотримання чинних законів і нормативних актів; перевірку системи внутрішнього контролю та функцій внутрішнього контролю; перевірку правильності та доцільності прийняття в підконтрольній організації адміністративних рішень; а також звітування про всі інші питання, що виникли під час контролю чи у зв'язку із ним і що Вищий орган фінансового контролю вважає за необхідне поставити на порядок денний [8].

Загалом «аудит законності» чи то «аудит відповідності», покликаний перевірити стан дотримання законів і нормативних актів, що важливо у випадках контролю за виконанням державних програм. Контролюючі органи, громадськість, та і самі високопосадовці мають знати, наскільки останні дотримуються законів та нормативних актів, чи результати виконання державних програм відповідають їхнім цілям, а якщо ні, то необхідність яких змін постає на порядку денному.

У багатьох випадках контроль за діяльністю керівних органів влади та інших суб'єктів господарювання може включати одночасно і проведення аудиту відповідності (законності) і аудиту продуктивності (ефективності). Але в ряді країн чинне законодавство не наділяє Вищі органи фінансового контролю повноваженнями контролювати «ефективність» або «результативність» управління фінансовою діяльністю виконавчої влади, а оцінка доцільності та корисності адміністративних рішень та ефективності управління належить до сфери компетенції міністрів, які ограновують функціонування адміністративних служб і які несуть відповідальність за свою роботу перед законодавчим органом.

Зважаючи на це, в Стандартах аудиту розглядається можливість об'єднання двох видів аудиту - відповідності та продуктивності - в один так званий «performance audit of management» - аудит ефективності управління, оскільки вони доповнюють одне одного, а аудит відповідності може бути підготовчим етапом аудиту ефективності управління.

В українській практиці поняття «аудит ефективності», досить часто ототожнюють з «аудитом адміністративної діяльності».

Український дослідник С. Криклій аудит ефективності розглядає як одну з форм аудиту адміністративної діяльності, пов'язуючи його з фінансовим контролем. Іншою складовою аудиту адміністративної діяльності, на його думку, є адміністративний аудит, який ще недостатньо розроблений, проте приклади його впровадження в системі державного управління та місцевого самоврядування існують. Тож, автор визначає *аудит адміністративної діяльності* як вид контролю за ефективністю, економічністю, результативністю адміністративної діяльності органів і посадових осіб державного управління та місцевого самоврядування з метою її оцінки, розроблення рекомендацій щодо усунення та запобігання виявлених порушень. [13, с. 9]

Інші автори визначають аудит адміністративної діяльності як практичний інструмент, який може бути використаний для того, щоб покращити функціонування органів влади або перерозподілити ресурси на користь кращих програм, забезпечивши при цьому їх економічне використання. [10].

Близьким до адміністративного аудиту є *аудит управлінської діяльності*, який досить часто розглядається як процес вивчення й оцінки господарських явищ та фактів, що проводиться з метою надання рекомендацій суб'єкту господарювання щодо удосконалення управлінської діяльності, економічного й ефективного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, досягнення кінцевого фінансового результату і програмних цілей.

Дослідниця О. Артюк розглядає аудит управлінської діяльності як складову економічного контролю, що визначає ефективність управлінської діяльності та її відповідність чинному законодавству, досліджує організацію виробництва, планування, збереження фінансових ресурсів, дотримання технологічної і трудової дисципліни, якість випущеної продукції, достовірність відображення господарсько-фінансових операцій в обліку та звітності у межах окремого підприємства. [9, с.11].

Якщо розглянути синонімічний ряд до слова «управління», то поряд стоять такі поняття як «менеджмент» та «адміністрування», що фактично є тотожними.

Управлінська діяльність це - розумова діяльність менеджера (керівника) що спрямована на забезпечення ефективної роботи керованої ним системи; а також планомірна діяльність керівників (працівників адміністративно-управлінського персоналу), яка спрямована на організацію, регулювання, мотивацію і контроль роботи співробітників організації. Поняття *управлінської діяльності* є ширшим у порівнянні з поняттям *адміністративної діяльності*. Останнє ж розглядається як вид управлінської діяльності, що здійснюється з метою досягнення цілей організації переважно з використанням організаційно-розпорядчих методів управлінського впливу.

Якщо, поняття «аудит адміністративної діяльності» найчастіше зустрічається у наукових публікаціях, то поняття «аудит управлінської діяльності» разом з публікаціями зазначається і у нормативних документах.

Так, в нормативному блоці Галузевих стандартів вищої освіти України зі спеціальності 8.18010018 «Адміністративний менеджмент» є дисципліна *«Аудит і оцінювання управлінської діяльності»*, до завдань якої входить формування у студентів наступних компетенцій: організаційної (організація управлінських процедур на підприємстві та установі; заходів удосконалення форм і методів роботи з персоналом; моніторинг реалізації обраної стратегії розвитку; здійснення загального контролю діяльності підприємства (установи), їх структурних підрозділів, працівників адміністративної служби тощо); управлінської (управління адміністративною службою, коригування її цілей та структури з метою підвищення ефективності її діяльності; приймати управлінські рішення щодо розв'язання ситуаційних проблем в межах своєї компетенції тощо); виконавської (забезпечення ефективного виконання завдань діяльності; своєчасне подання інформації та звітності з питань діяльності адміністративної служби; здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення організації (підприємства, установи) та її структурних підрозділів; створення ефективної системи трудових відносин тощо) [5:6].

Зважаючи на зазначені компетенції можемо бачити щільний зв'язок змісту аудиту управлінської діяльності з визначеними у ряді вітчизняних та зарубіжних нормативних документів, принципами ефективності та результативності. Тож, якщо існує поняття «аудит управлінської діяльності» у міністерських освітніх стандартах, є його змістове і практичне наповнення, то більшою є потреба щодо його законодавчого регулювання, визначення меж його проведення.

У 2013 році Державною фінансовою інспекцією України було розроблено проект закону України, щодо запровадження аудиту адміністративної діяльності. Метою прийняття даного законопроекту було запровадження оцінки управлінської діяльності органів державної влади, органів влади АР Крим та органів місцевого самоврядування. Законопроект було передано на погодження у Міністерство фінансів та Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Подальша його доля законопроекту невідома, але можемо констатувати те що закон і досі не прийнятий.

На думку авторів законопроекту, за для повної відповідності курсу держави на дерегуляцію та зменшення тиску контролюючих органів на сферу господарювання, аудит адміністративної діяльності не повинен поширюватися на діяльність суб'єктів господарювання. Це певним чином суперечить статті 23 Лімської декларації, в якій зазначено, що розширення економічної діяльності держави часто відбувається у формі створення підприємств, статус яких визначається у рамках приватного права. Ці підприємства повинні бути об'єктами контролю ВОФК, особливо якщо держава володіє контрольною часткою у цих підприємствах або здійснює домінуючий вплив на їх діяльність. Такий контроль доцільно здійснювати за фактом; це дозволить оцінити дотримання принципів економії, ефективності та результативності [18].

Запровадження саме аудиту управлінської діяльності дозволило б в рамках аудиторського дослідження оцінювати управлінську діяльність, як в органах державної влади, так і інших суб'єктів господарювання не залежно від форм власності. Тим більше що, змістово аудит управлінської діяльності і аудит адміністративної діяльності об'єднує і об'єкт контролю, який, відповідно до всіх тих же стандартів INTOSAI, визначається, як: орган, організація, установа, служба, програма, вид діяльності чи функція, які контролюються Вищими органами фінансового контролю.

То чи варто виокремлювати ці два види аудиту, чи може достатньо якогось одного, який би включав в себе методологію всіх підконтрольних аудиту аспектів управлінської діяльності на всіх її рівнях?

Незалежно від того яке рішення щодо назви аудиту, який контролюватиме управлінську діяльність, прийметься державними законодавчими органами, головне щоб воно було, і враховувало всі аспекти управлінської діяльності на всіх її рівнях, які підлягають аудиту. Запровадження державного аудиту управлінської діяльності необхідне через ряд проблем пов'язаних із компетентністю керівників, забезпеченням виконавської дисципліни, зокрема через зловживання під час використання державних ресурсів тощо. Непрофесійність та непорядність окремих управлінців як у органах влади, так і інших суб'єктах господарювання, часто зумовлено неналежним виконанням основних задач і функцій, визначених законодавчими і нормативно-правовими актами, посадовими інструкціями тощо.

Висновки. Підсумовуючи все вище зазначене, можемо зробити висновки, що розвиток аудиту управлінської діяльності в Україні можливий тільки за умови визначення поняття та статусу аудиту управлінської діяльності у законодавчих документах, що в свою чергу допоможе чітко визначити його концептуальні засад, методологію організації та межі застосування.

Поняття «аудиту управлінської діяльності» є досить широким і може бути комплексним заходом який забезпечить оцінювання якості механізмів управління на всіх рівнях; аналіз обґрунтованості та своєчасності управлінських рішень; сприятиме підвищенню ефективності діяльності органів державної влади та суб'єктів господарювання.

Дана стаття не розкриває всього спектру даного питання, і його важливості, проте може бути використана для подальшого більш глибокого дослідження, зокрема у питаннях розробки методології проведення аудиту управлінської діяльності.

Література.

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квіт. 1993 р. №3125-XII; в редакції від 14 верес.2006 р. №140-V ; зі змінами і доп. // Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 1993. - №23.; 2006.- №44.
2. Наказ «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення аудиту ефективності виконання бюджетної програми» № 75 від 02.04.2003. /Головне контрольно-ревізійне управління України. - Режим доступу: <http://ua-info.biz/legal/basehe/ua-cmtoye.htm>
3. Наказ «Про вдосконалення проведення державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм» № 444 від 15.12.2005. /Головне контрольно-ревізійне управління України. - Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.24667.0>
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення органами державної контрольно-ревізійної служби аудиту ефективності виконання бюджетних програм» № 1017 від 10 серпня 2004 р. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1017-2004-%D0%BF>
5. Галузеві стандарти вищої освіти України галузі знань 1801 «Специфічні категорії» зі спеціальності 8.18010018 «Адміністративний менеджмент». – К., 2015.
6. ГСВОУ-04 Галузевий стандарт вищої освіти України. Освітньо-професійна програма підготовки магістра за спеціальністю специфічних категорій 8.000007 «Адміністративний менеджмент». – К., 2007.
7. Керівні принципи аудиту державних фінансів : зб. базових док. INTOSAI. – К., 2003. – 122 с.
8. Рахункова палата України: Міжнародне співробітництво: INTOSAI. - Режим доступу: http://www.acrada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/232351?cat_id=32836
9. Артюх О. В. Концептуальні напрямки аудиту управлінської діяльності/ О.В.Артюх // Вісник соціально-економічних досліджень, 2012. - вип. 3 (46), ч. 2. – С.7-13.
10. Аудит адміністративної діяльності : навч. посіб. / [А. Чемерис, М. Лесечко, Р.Рудницька, О. Чемерис]. – Львів : ЛРІДУ УАДУ, 2003. - 212 с.
11. Аудит Монтгомери=Montgomery's Auditing / [Ф.Л.Дефлиз, Г.Р.Дженик, В.М.О. Рейлли, М.Б.Хирш] // Пер. с англ. С. М. Бычковой; под ред. Я.В. Соколова. - М. : Аудит, ЮНИТИ, 2003 - 542 с.
12. Держфінінспекція розробила законопроект щодо запровадження аудиту адміністративної діяльності [Електронний ресурс] /Прес-служба Державної фінансової інспекції, 2013. - Режим доступу: «ForUm»<http://ua.forua.com/ukraine/2013/02/08/172555.html>
13. Кирій С. Л. Аудит адміністративної діяльності в системі державного контролю : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / С. Л. Кирій; Нац. Акад. держ. упр. при Президентові України. - Х., 2011. - 20 с.
14. Шапран О.Ю. Модель оцінювання результативності діяльності державного апарату: практичний аспект [Електронний ресурс] / О. Ю. Шапран //Держ. упр.: теорія та практика., 2006. - №2. – Режим доступу до жур.: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/dutp/2006-2/txts/DERJAVNA%20SLUJBA%5C07%20soyapa.pdf>
15. General Auditing Guidelines / INTOSAI (International Organization of Supreme Audit Institutions). – Режим доступу: <http://www.intosai.org/issai-executive-summaries/4-auditing-guidelines/general-auditing-guidelines.htm>
16. Glossary of Terms to the INTOSAI Financial Audit Guidelines / Financial Audit Guideline. - Режим доступу: http://www.issai.org/media/13208/issai_1003_e_.pdf
17. Performance Audit Guidelines – Key Principles / INTOSAI. - Режим доступу: http://www.issai.org/media/13220/issai_3100_e.pdf
18. The Lima Declaration of Guidelines on Auditing Precept / ISSAI, INTOSAI, 1977, available at:http://www.issai.org/media/12901/issai_1_e.pdf

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1993), The Law of Ukraine “On Auditing”, Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), vol. 23.
2. The Main Control and Revision Office of Ukraine (2003), Order of the “On approval of Methodological Guidelines for auditing the effectiveness of the budget program” available at: <http://ua-info.biz/legal/basehe/ua-cmtoye.htm> (Accessed June 2008).
3. The Main Control and Revision Office of Ukraine (2005), Order of the “On improvement carrying out the statutory financial audit of budget programs”, available at: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.24667.0> (Accessed 4 December 2015).
4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2004), “On approval of the bodies of state control and revision service efficiency audit execution of budget programs”, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1017-2004-%D0%BF> (Accessed 30 November 2012).
5. Haluzevi standarty vyschoi osvity Ukrainy haluzi znan' 1801 «Spetsyfychni katehorii» zi spetsial'nosti 8.18010018 “Administratyvnyj menedzhment”, (2015), Kyiv, Ukraine.
6. Osvitno-profesijnja prohrama pidhotovky mahistra za spetsial'nistiu spetsyfychnykh katehoriij 8.000007 “Administratyvnyj menedzhment”, HSVOU-04 Haluzevyj standart vyschoi osvity Ukrainy, (2007), Kyiv, Ukraine.
7. General Auditing Guidelines on Financial Audit (2003), Compilation basic documents INTOSAI, Kyiv, Ukraine.
8. Accounting Chamber of Ukraine: International cooperation: INTOSAI, available at: http://www.acrada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/232351?cat_id=32836
9. Artiukh, O.V. (2012), “Conceptual directions audit of administrative activity”, Visnyk sotsial'no-ekonomichnykh doslidzhen', vol. 3, no. 46, pp. 7–13.
10. Chemerys, A., Leschko, M., Rudnits'ka, R., Chemerys, O. (2003) *Audyt administratyvnoi diial'nosti* [Audit of administrative activities], LRIDU UADU, L'viv, Ukraine.
11. Deflyz, F., Dzenyuk, H., Rejlyl, V., Khyrsh M. (2003), *Audyt Montomery =Montgomery's Auditing* [Montgomery's Auditing], Audyt, YuNYTY, Moscow, Russia
12. Derzhfyninspektshia rozroblyla zakonoprojekt schodo zaprovadzhenia audytu administratyvnoi diial'nosti (2013), Pres-sluzhba Derzhavnoi finansovoi inspektshii, available at: «ForUm»<http://ua.forua.com/ukraine/2013/02/08/172555.html>
13. Kyriy S.L. (2011), “The performance audit in system of the state control”, Candidate of Sciences in Public Administration, Thesis, Mechanisms of public administration, National Academy of Public Administration attached to the Office of the President of Ukraine, Kharkiv, Ukraine.
14. Shapran, O. Iu. (2006), “Model evaluation effectiveness of activity the state apparatus: Practical aspect”, Derzh. uпр.: теорія та практика, vol. 2., available at: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/dutp/2006-2/txts/DERJAVNA%20SLUJBA%5C07%20soyapa.pdf>
15. General Auditing Guidelines, INTOSAI (International Organization of Supreme Audit Institutions), available at: <http://www.intosai.org/issai-executive-summaries/4-auditing-guidelines/general-auditing-guidelines.htm>
16. Glossary of Terms to the INTOSAI Financial Audit Guidelines / Financial Audit Guideline . - available at: http://www.issai.org/media/13208/issai_1003_e_.pdf
17. Performance Audit Guidelines – Key Principles / INTOSAI, available at: http://www.issai.org/media/13220/issai_3100_e.pdf
18. The Lima Declaration, (1977), ISSAI, INTOSAI, available at: http://www.issai.org/media/12901/issai_1_e.pdf

Стаття надійшла до редакції 02.11.2015 р.

ТОВ "ДКС Центр"